

Rapport Nr. 0382

Archeologienota

Geraardsbergen, Dagmoedstraat
Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Geraardsbergen, Dagmoedstraat: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Niels Jennes & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053

Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2020-1235

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2020G91

Plaats en datum

Beerse, 10 juli 2020

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

Inhoud

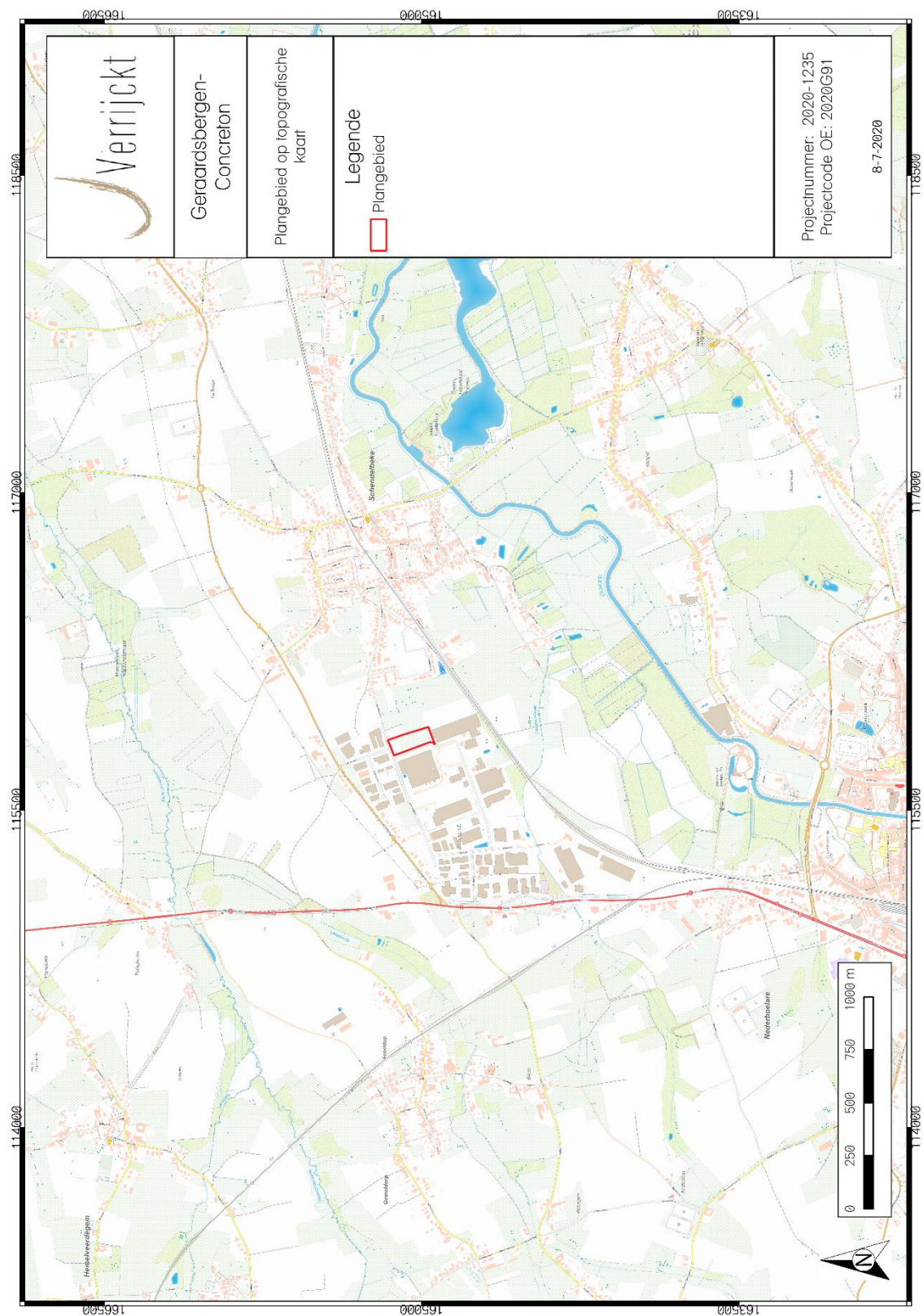
1	Bureauonderzoek.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens.....	1
1.1.2	Onderzoeksopdracht	4
1.1.3	Juridisch kader.....	4
1.1.4	Randvoorwaarden	5
1.2	Werkwijze en strategie.....	5
1.3	Aanleiding.....	6
	Huidige situatie en gekende verstoringen.....	6
	Geplande werken en bodemingrepen	6
1.4	Assessmentrapport.....	10
1.4.1	Topografische situering	10
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	10
1.4.3	Geologische situering.....	10
1.4.4	Bodemkundige situering	10
1.4.5	Historische bronnen	18
1.4.6	Cartografische bronnen.....	18
1.4.7	Archeologisch bronnen	25
1.5	Besluit	28
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen.....	28
1.5.2	Archeologische verwachting	29
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering.....	29
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	29
1.5.5	Samenvatting	31
2	Lijst met figuren.....	32
3	Lijst met tabellen.....	32
4	Plannenlijst	32
5	Bibliografie	35
6	Bijlagen.....	37

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

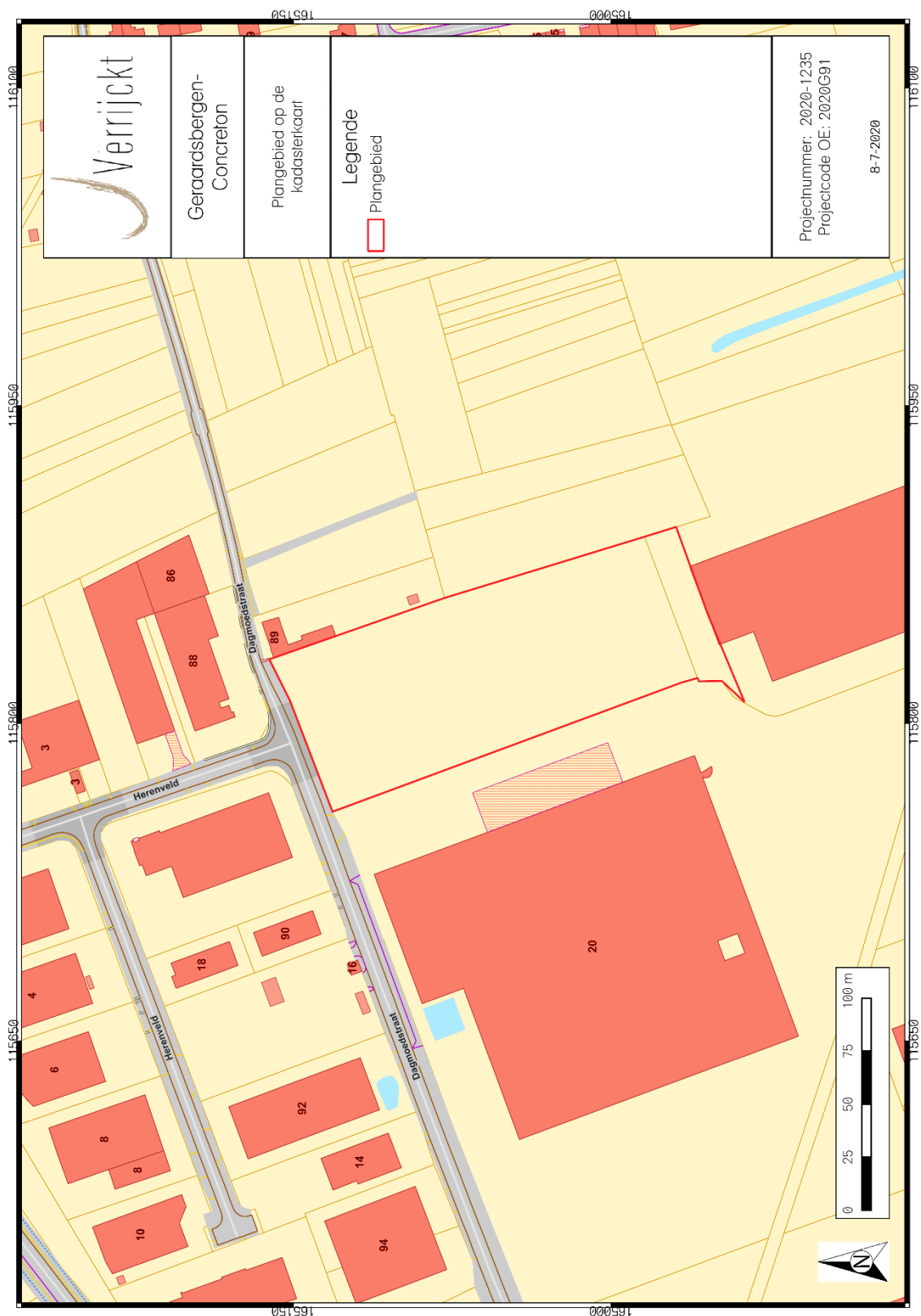
1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2020-1235
Projectcode Onroerend Erfgoed		2020G91
locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Geraardsbergen
	Deelgemeente	Schendelbeke
	Straat	Dagmoedstraat/Diebeke
Kadastrale gegevens	Gemeente	Geraardsbergen
	Afdeling	7
	Sectie	A
	Percelen	217R; 540D; 524P2
Coördinaten	Noordoost	X: 115.830,57 Y: 165.161,09
	Noordwest	X: 115.758,46 Y: 165.131,3
	Zuidoost	X: 115.892,91 Y: 164.969,35
	Zuidwest	X: 115.810,35 Y: 164.937,01
Oppervlakte plangebied		Ca. 15.000 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 15.000 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.¹

¹ AGIV 2020a.

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2020d.

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande uitbreiding van een industriegebouw tussen Diebeke 23/37 en de Dagmoedstraat. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord dreigen te worden én of er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied wordt vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de archeologienota is goedgekeurd door Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd dreigen te worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch

potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Van deze archeologienota dient akte genomen te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed, welke nadien bij de aanvraag gevoegd moet worden. Van zodra akte genomen is van deze archeologienota, is deze bindend.

Het plangebied bedraagt circa 15.00 m² en wordt volledig ontwikkeld ten behoeve van de uitbreiding van een bedrijfsgebouw. Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 5.000m² of meer. Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied vrijgegeven kan worden.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij wordt zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historische kaart materiaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied.

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

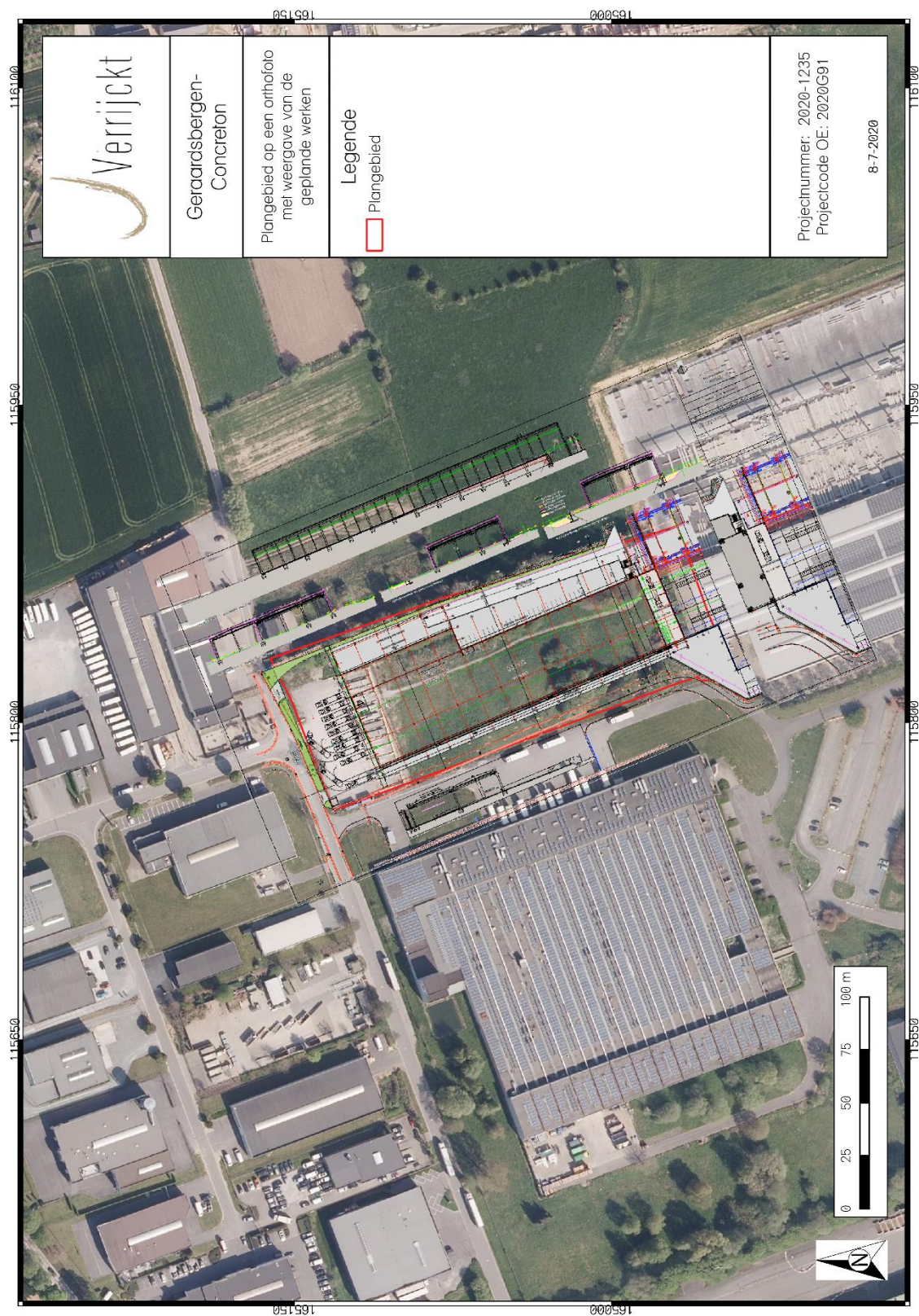
1.3 Aanleiding

Huidige situatie en gekende verstoringen

Op het moment van schrijven is het plangebied grotendeels onbebouwd. In het noorden is een verharde parking ten behoeve van vrachtwagens voorzien. Ten zuiden hiervan is het terrein begroeid met grassen waardoor een pad naar Diebeke 23/37 is getrokken. In het oostelijk en zuidwestelijk deel van het terrein zijn op recente luchtfoto's bomen te zien.

Geplande werken en bodemingrepen

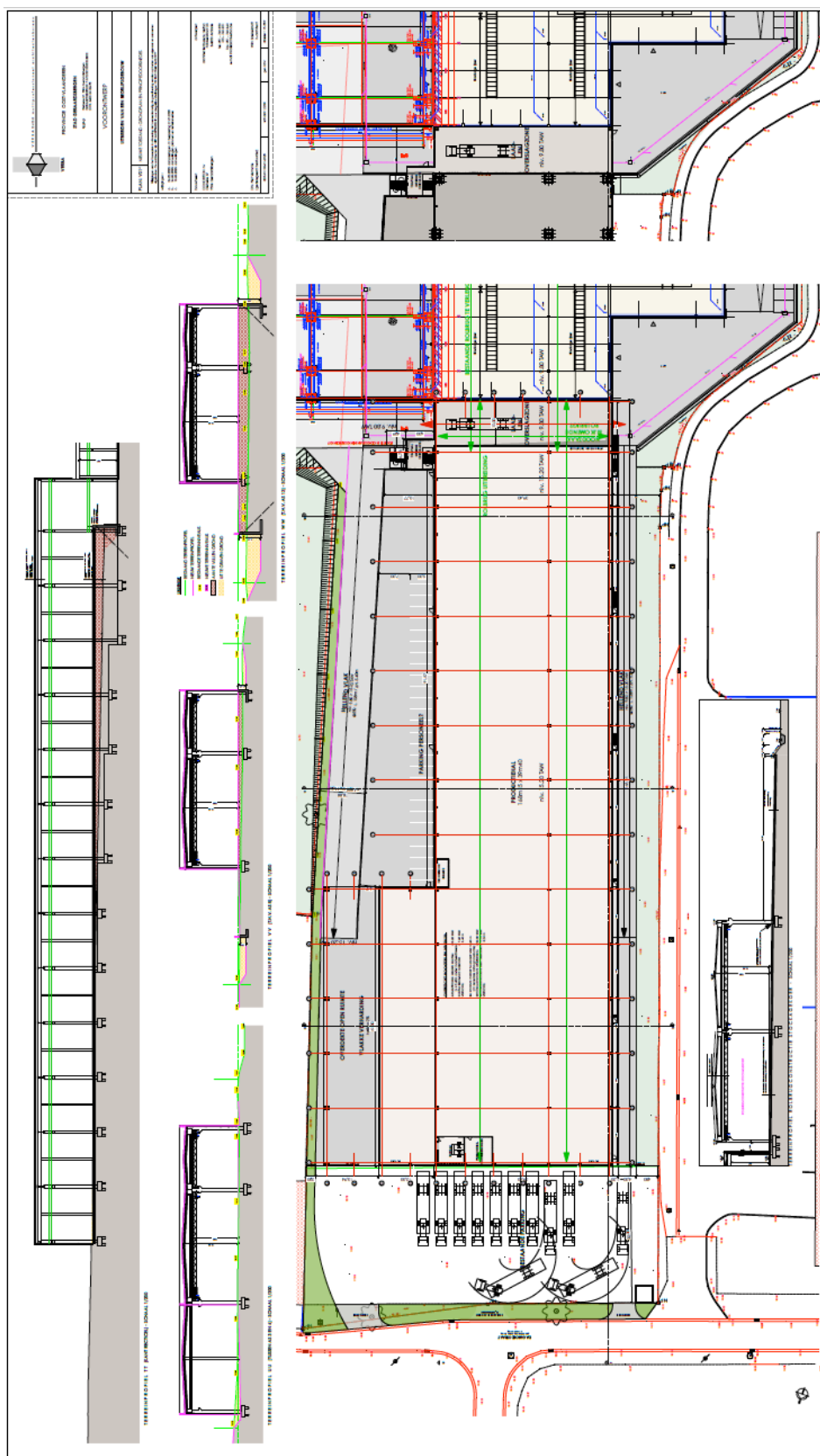
De opdrachtgever plant op het terrein de uitbreiding van een industriegebouw. Het industriegebouw bestaat voornamelijk uit een productiehal van 168,5 bij 39,4 m. Het niveau wordt aangelegd op 15,2 m +TAW. De productiehal wordt aangesloten aan de bestaande bebouwing ten zuiden ervan, ter hoogte van Diebeke 23/37, door middel van een laad- en overslagzone. In het uiterste noorden, binnen de productiehal worden personeelsvoorzieningen en bureaus voorzien. De huidige parking blijft behouden. Net ten oosten van het gebouw wordt de personeelsparking en open ruimte voorzien. Het terrein wordt in het oosten en westen afgesloten door een hellend vlak. Het gebouw wordt gefundeerd op paalfunderingen. Hierbij wordt lokaal, en op geregelde afstanden afgegraven om de palen te plaatsen. Eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen hierdoor worden verstoord.

Figuur 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁴ op orthofoto.⁵

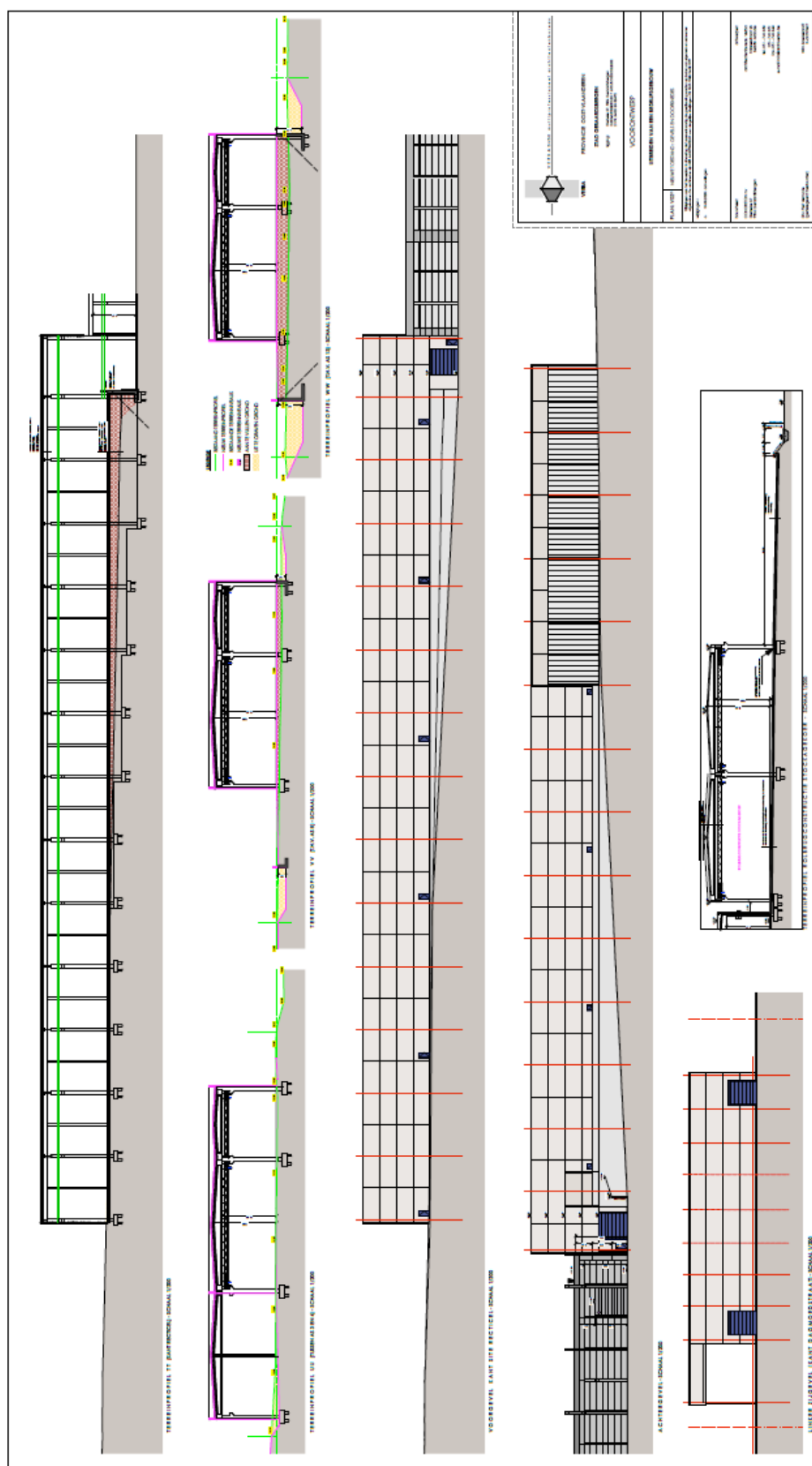
⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁵ AGIV 2020e.

Figuur 4: Bouwplannen.⁶

⁶ Plan aangebracht door de initiatiefnemer.

Figuur 5: Bouwplannen.⁷

⁷ Plan aangebracht door de initiatiefnemer.

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuren 1 en 2. Het situeert zich ongeveer een kilometer ten westen van de dorpskern van Schendelbeke. Het terrein wordt in het noorden begrenst door de Dagmoedstraat en in het zuiden door het bedrijfsgebouw ter hoogte van Diebeke 23/37. In het westen wordt het begrenst door het industriegebouw ter hoogte van Dagmoedstraat 20 en in het oosten door huisnummer 89.

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

Het gebied is gelegen in de Denderstreek, binnen de archeoregio zand- en zandleemstreek. Landschappelijk bevindt het plangebied zich op een hoogte tussen de Dendervallei in het zuiden en de vallei van de Molenbeek in het noorden. Het digitaal hoogtemodel geeft een waarde aan van circa 32 m +TAW voor het plangebied. De onderzoekszone is in het noordwesten omgeven door de Broekbeek die uitmondt in de Molenbeek op iets minder dan 1,2 km ten noorden van het plangebied. In het zuidwesten stroomt de Dammersbeek op circa 500 m van het plangebied. Ze mondt uit in de Dender op ongeveer een kilometer van het plangebied.

1.4.3 Geologische situering

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

In de ondergrond is het lid van Moen terug te vinden. Het betreft een kleiige grove silt tot fijn zand met kleilagen. Het is numuliethoudend en gemiddeld 44 m dik. Het werd afgezet tussen 54,8 en 49 miljoen jaar geleden, in de vroege fase van het Eoceen.⁸

Quartair 1/200.000

Op de quartairgeologische kaart 1/200.000 is het plangebied gekarteerd onder profieltype 2 waarbij de tertiaire afzettingen bedekt zijn door sediment van eolische oorsprong.

Quartair 1/50.000

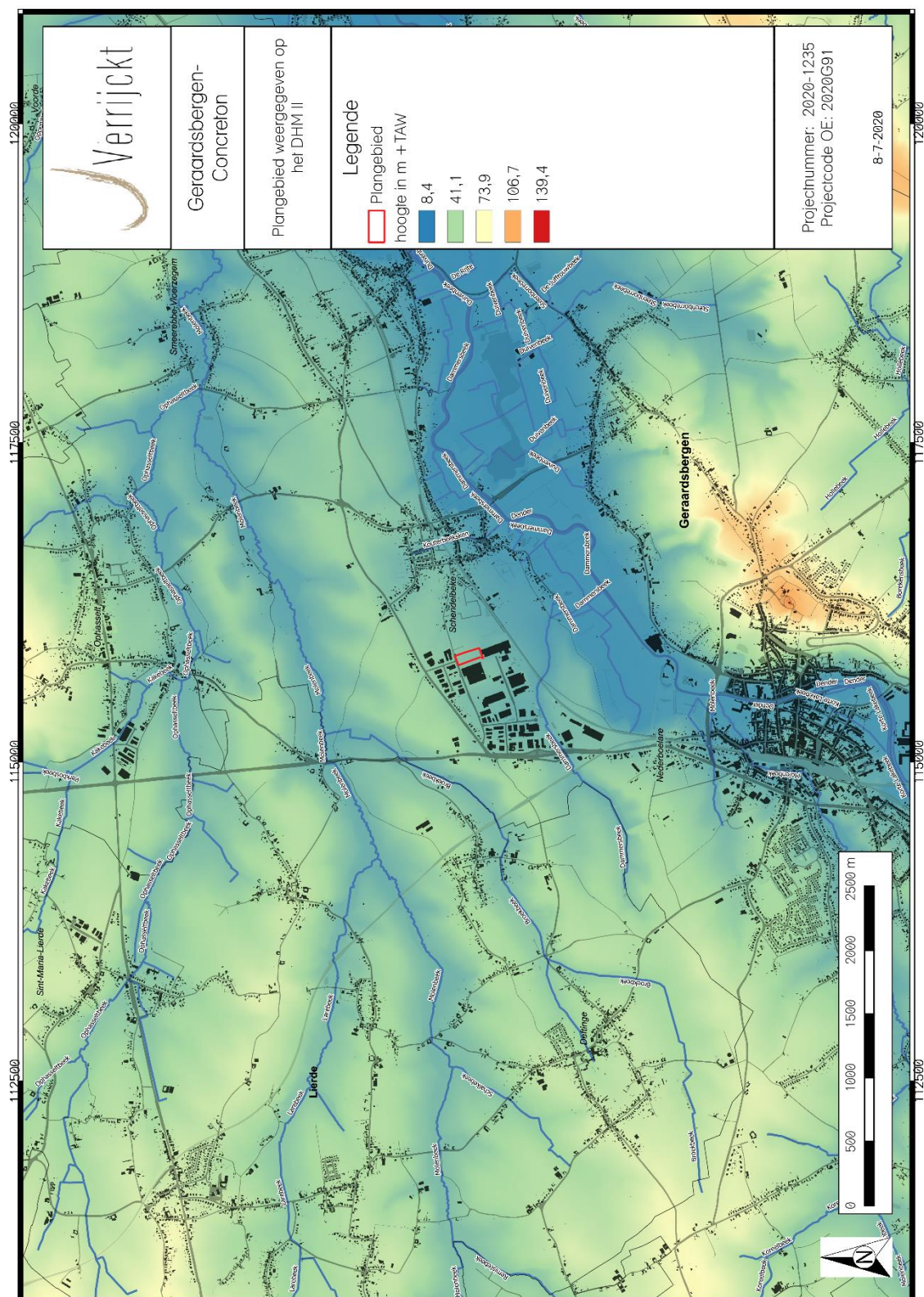
De quartairgeologische kaart 1/50.000 is iets gedetailleerder en toont de aanwezigheid aan van drie profieltypes. Het gros van het plangebied valt onder profieltype 12, waarbij het tertiair wordt afgedekt door leem van eolische oorsprong. In het zuiden kunnen zich onder de eolische sedimenten nog sedimenten bevinden die zijn afgezet door hellingsprocessen (profieltype 14). Enkel in het uiterste zuidoosten zouden mogelijk nog rivierafzettingen kunnen worden teruggevonden (profieltype 15)

1.4.4 Bodemkundige situering

Vanaf het Holoceen begonnen er zich, als gevolg van de klimaatsopwarming, bodems te ontwikkelen in de quartaire sedimenten. De bodemkaart toont aan dat er binnen het plangebied bodemtype Aba0 is terug te vinden. Het betreft een droge leembodem met Bt-horizont.

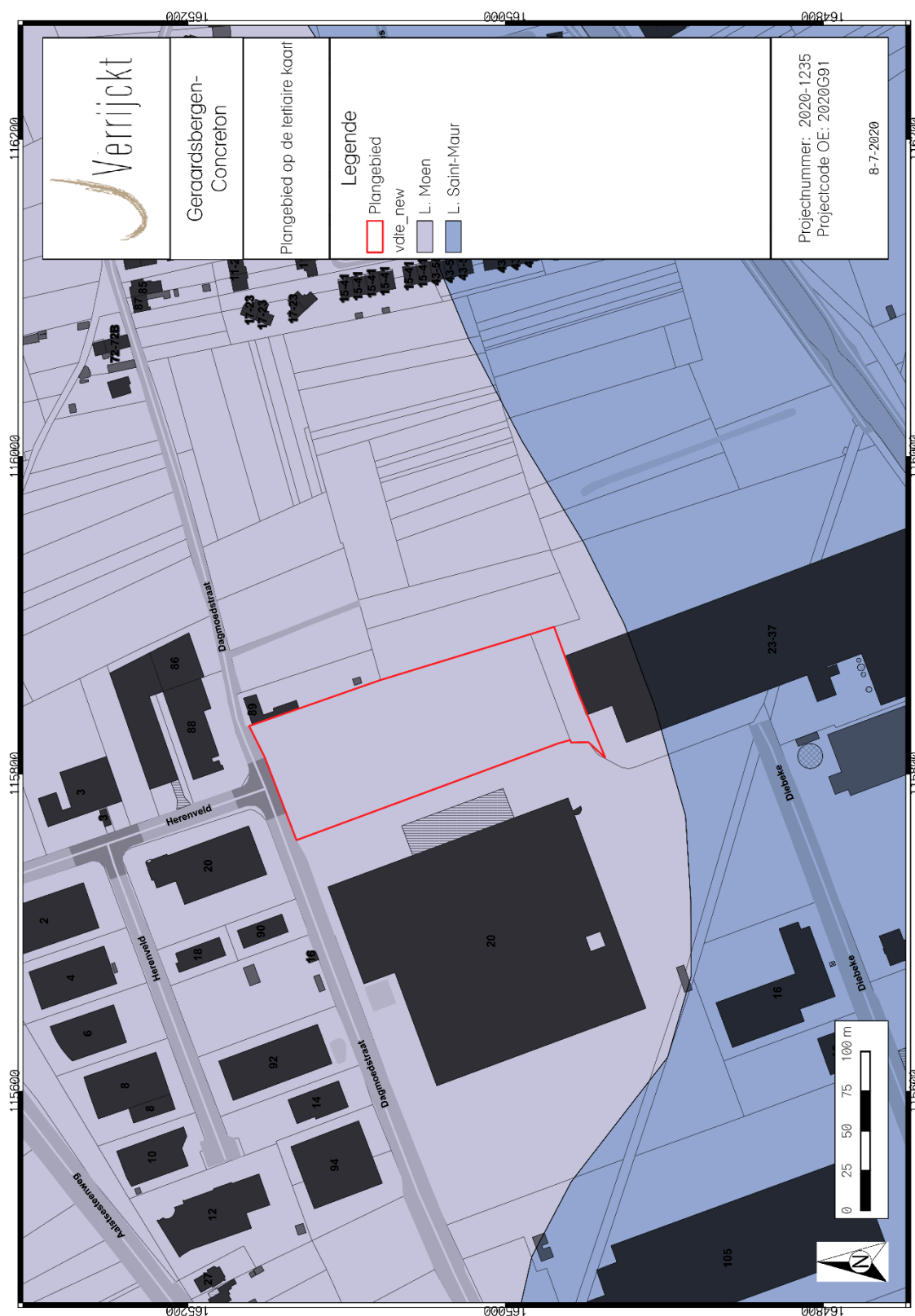
Wat betreft de landschappelijke en bodemkundige situering heeft het plangebied een zeker potentieel op het aantreffen van archeologie in de bodem. Belangrijk zijn de droge leembodem en de ietwat hogere locatie tussen twee valleien met inbegrip van de aanwezigheid van kleinere beken.

⁸ DE GEYTER 1999.

Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM).⁹

⁹ AGIV 2020b.

Figuur 7: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart.¹⁰

¹⁰ DOV VLAANDEREN 2020b.

Figuur 8: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000.¹¹

¹¹ DOV VLAANDEREN 2020c.

2

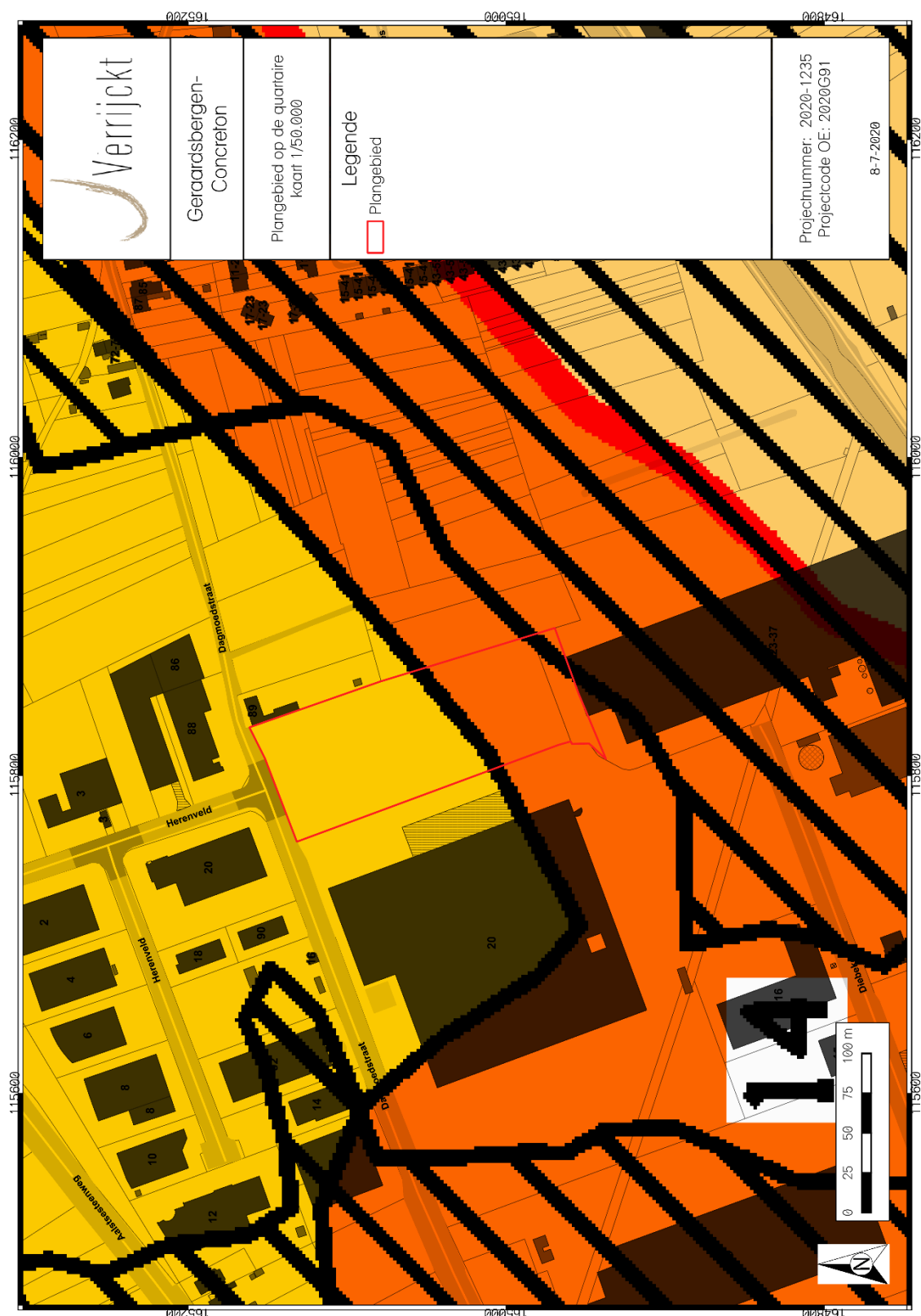
ELPw en/of HQ

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

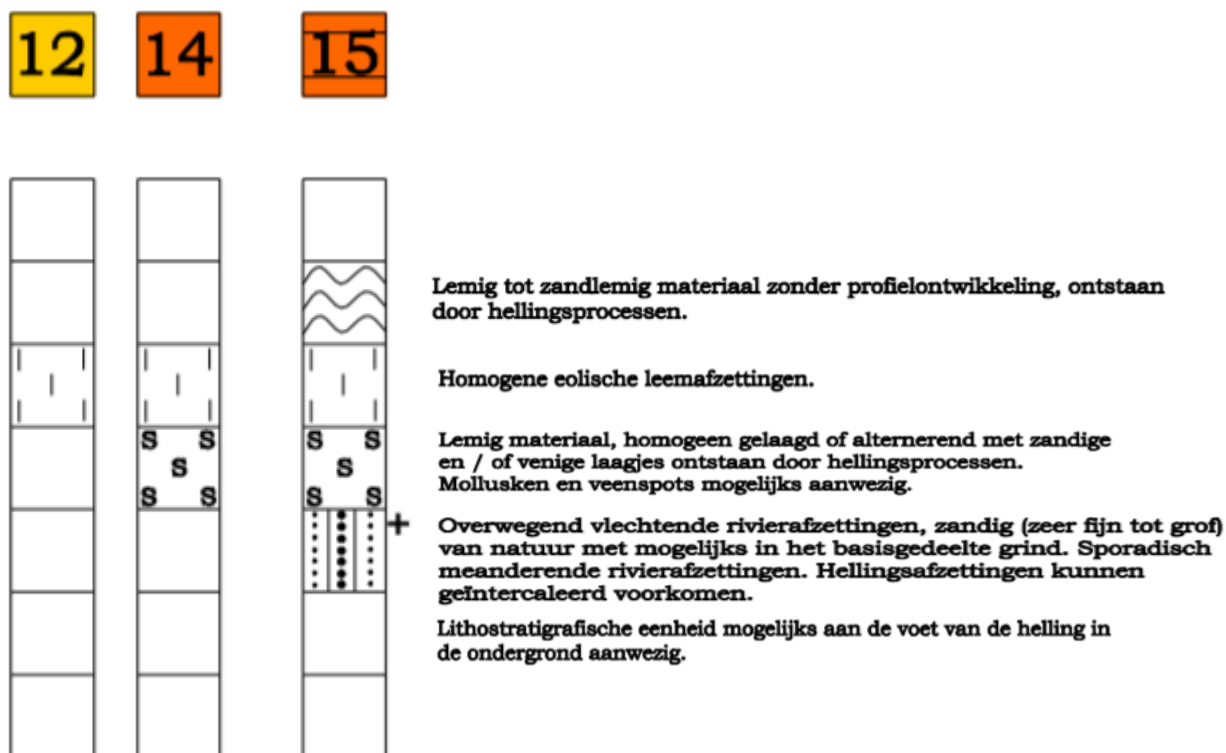
Figuur 9: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied.¹²

¹² DOV VLAANDEREN 2020c.

Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000.¹³

¹³ DOV VLAANDEREN 2020c.

Figuur 11: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1/50.000 betreffende het plangebied.¹⁴

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2020c.

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2020a.

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Schendelbeke. De oudste vermelding gaat terug tot 868 wanneer het dorp als *Scenlabeke* wordt vermeld.¹⁶ De lokale heren, welke bekend zijn vanaf 1088, bouwden ten zuiden van de kerk een waterburcht dat in 1433 door de hertog van Bourgondië werd verwoest. De heerlijkheid kwam nadien in handen van Jan Geylinc die in 1328 een Kartuizerklooster oprichtte. Vanaf 1339 tot op het einde van het Ancien Régime werd de heerlijkheid in leen gehouden door de heren van Boelare.

1.4.6 Cartografische bronnen

Ferraris (1771-1778)

Op de laat 18e eeuwse Ferrariskaart is te zien dat het plangebied is gelegen temidden van akkers en weilanden tussen Schendelbeke en Ghemeldorp. Het is gelegen net ten zuiden van de weg Schendelbeke-Defthinge.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Eenzelfde situatie wordt weergegeven op de mid 19^e eeuwse atlas der buurtwegen. De hogere mate van detail toont wel aan dat er binnen het plangebied enkele oost-west en noord-zuid georiënteerde perceelsgreppels te verwachten zijn.

Vandermaelen (1846-1854)

Opnieuw bevestigt de Vandermaelenkaart de landschappelijke situatie. Wel wordt duidelijk weergegeven dat het plangebied zich op een hoogte tussen de vallei van de Dender en die van de Molenbeek bevindt.

Popp (1842-1879)

Ook de Poppkaart vertoont eenzelfde situatie.

Luchtfoto's

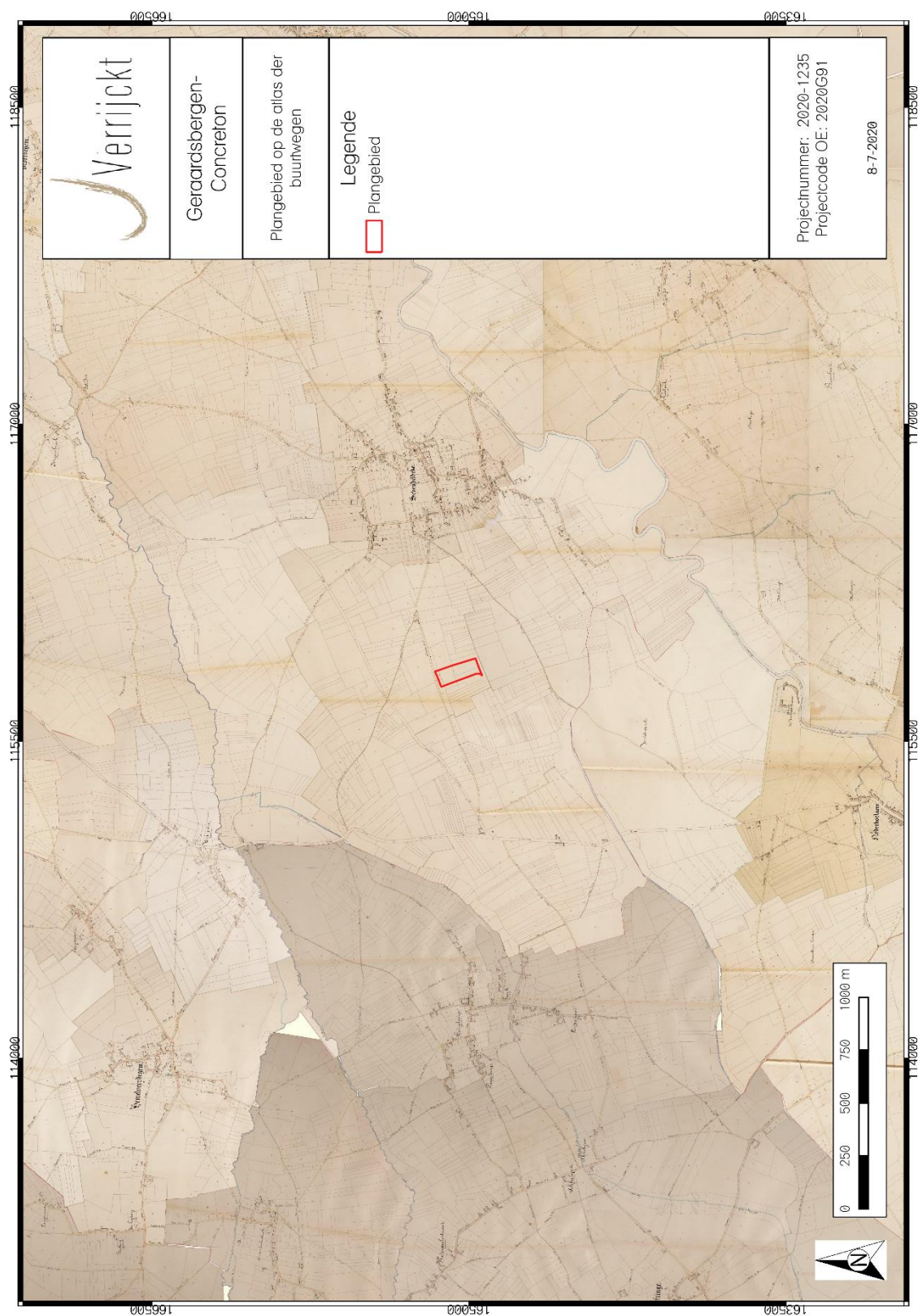
De luchtfoto uit 1971 toont aan dat het dorp in die periode weinig veranderd was. Het industrieterrein waarbinnen het plangebied gesitueerd is, ontwikkelde zich in de jaren '80 of '90 van de vorige eeuw. Op een recente luchtfoto is te zien dat het bedrijventerrein een grote oppervlakte tussen Schendelebeke en Gemeldorp heeft ingenomen.

¹⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13438>.

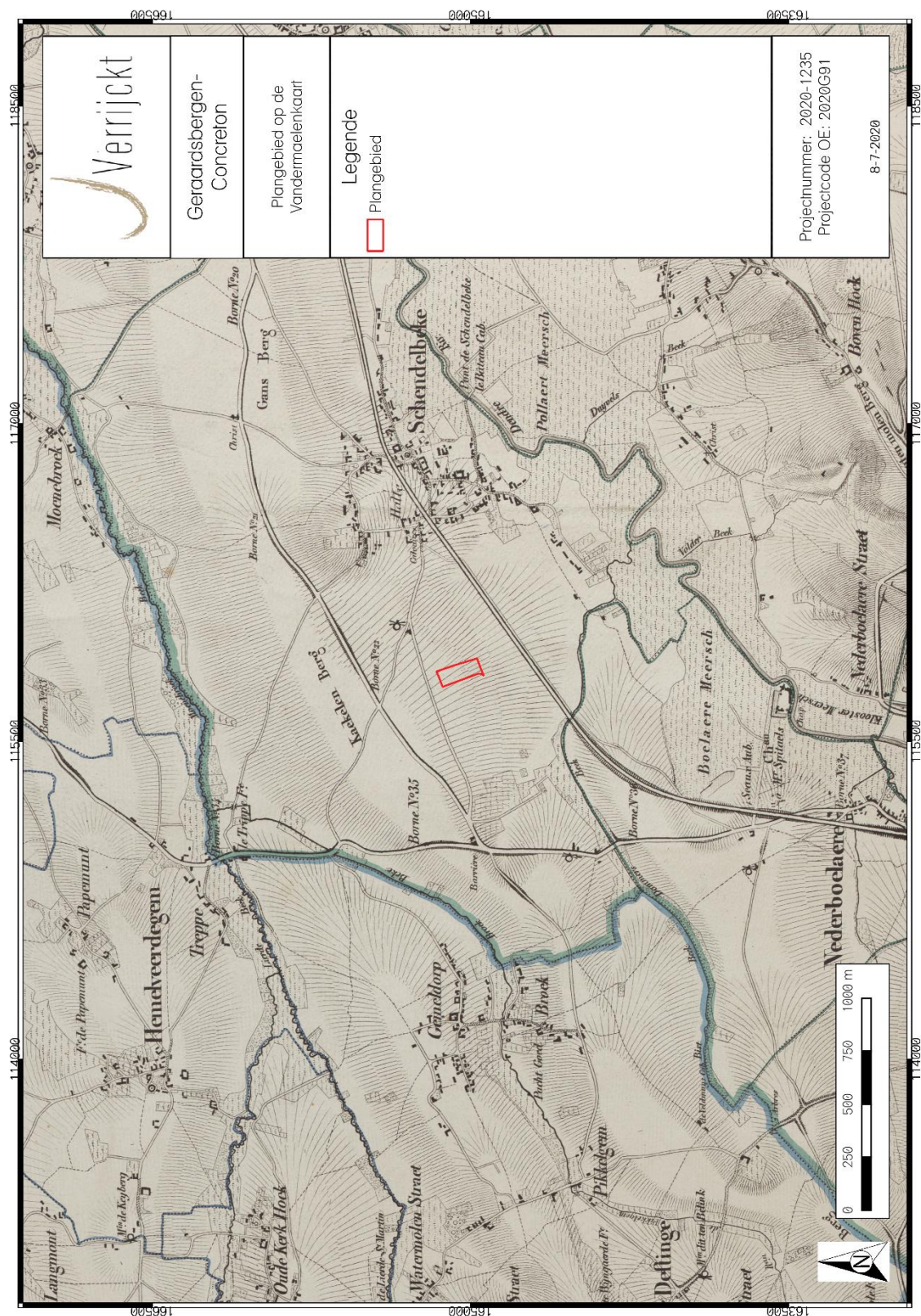
Figuur 13: Plangebied op de Ferrariskaart.¹⁷

¹⁷ GEOPUNT 2020c.

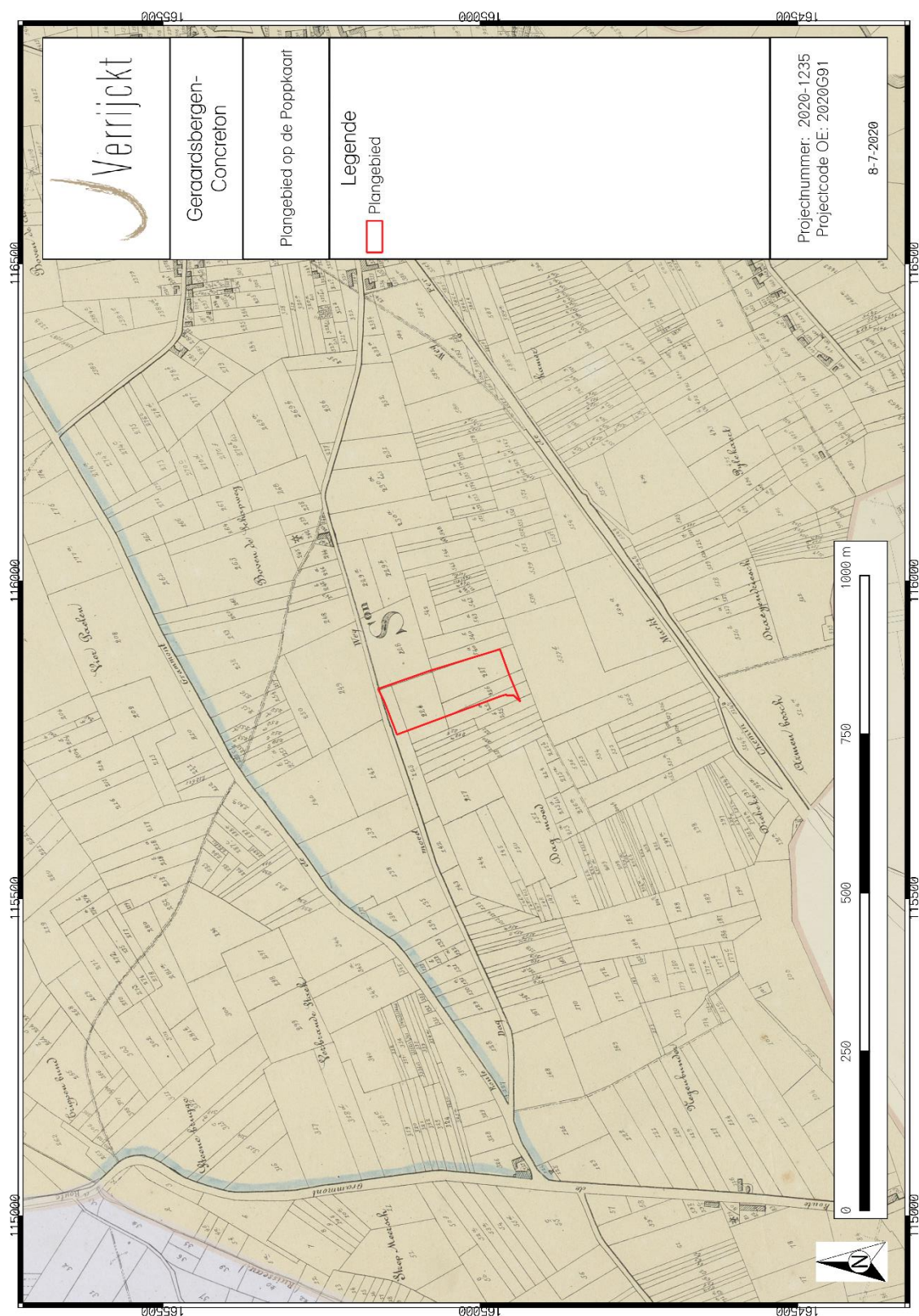
Figuur 14: Plangebied op de atlas der buurtwegen.¹⁸

¹⁸ GEOPUNT 2020b.

Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart¹⁹

¹⁹ GEOPUNT 2020d.

Figuur 16: Plangebied op de Poppkaart²⁰

²⁰ GEOPUNT 2018e

Figuur 17: Plangebied op een luchtfoto uit 1971²¹

²¹ AGIV 2020f.

Figuur 18: Plangebied op een recente luchtfoto.²²

²² AGIV 2020e.

1.4.7 Archeologisch bronnen

In een straal van een kilometer zijn verschillende meldingen uit de CAI bekend die hieronder zijn weergegeven. Vooral de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen zijn sterk vertegenwoordigd. Van belang voor het huidige plangebied zijn de nabijgelegen meldingen 217.577 en 211.400. Op het zuidoostelijk gelegen perceel (217.577) werden enkel laatmiddeleeuwse greppels aangetroffen.²³ Op het loket is er geen allesporenkaart beschikbaar. Melding 211.400 betreft een opgraving die 240 m ten oosten van het plangebied is uitgevoerd, ter hoogte van het ooievaarsnest. Hier werd een Romeins perceelsysteem en enkele kuilen en paal(kuilen) aangetroffen. De paalsporen konden worden toegewezen aan twee vierpalige spiekers en een klein bijgebouw.²⁴

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.²⁵

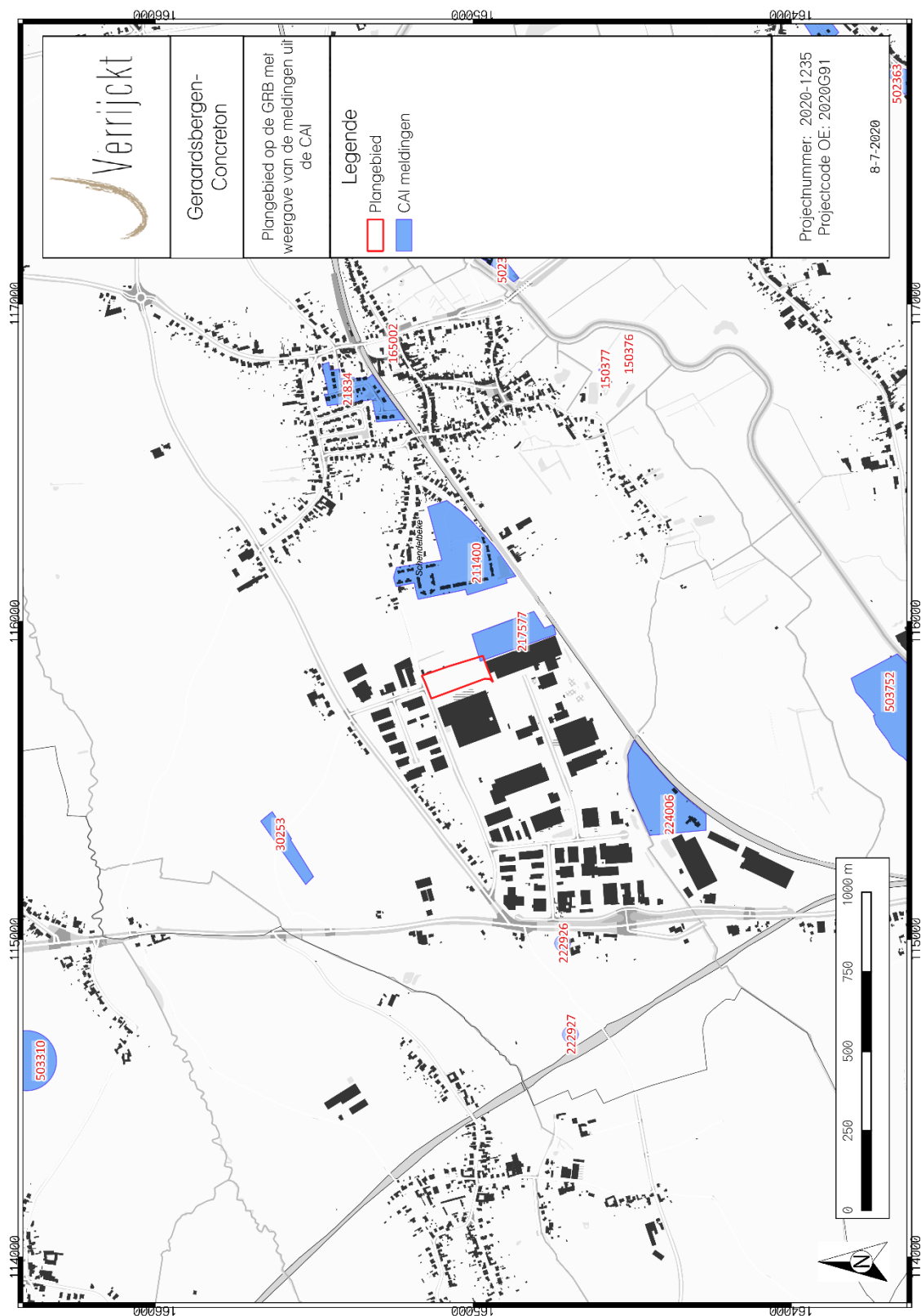
CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING
21834	GROENLAAN	OP DE CAI KAN DE LOCATIE NIET GEVONDEN WORDEN. EEN RAPPORT VAN BAAC VERMELDT HET AANTREFFEN VAN SPOREN TE RELATEREN AAN VOLMIDDELEEUWSE BEWONING OP BASIS VAN GREPPELS EN (PAAL)KUILEN. TUSSEN HET AARDEWERK BEVONDEN ZICH ONDER ANDERE HANDGEVORMDE GRIJSBAKKENDE SCHERVEN EN RIJNLANDS ROODBESCHILDERD AARDEWERK.	VOLMIDDELEEUWS
30253	GERAARDSBERGEN ZONE 3/KAKELenberg	(PAAL)KUILEN, GREPPELS EN GRACHTEN, AARDEWERK	ROMEINS
150376	KASTEEL VAN SCHENDELBEKE	RESTEN VAN EEN OUDE WATERLEIDING	ONBEPaald
150377	KASTEEL VAN SCHENDELBEKE	BURCHT	LAATMIDDELEEUWS
165002	SINT-AMANDUSKERK	18 ^E EEUWSE KERK MET VOORLOPER IN DE 11 ^E EEUW OP BASIS VAN 14C-DATERING.	VOLMIDDELEEUWS; NIEUWE TIJD
211400	OOIEVAARSNEST	GREPPELS EN (PAAL)KUILEN GEASSOCIEERD MET ROMEINS AARDEWERK; ONBEPaald INHUMATIEGRAF WAARBIJ ENKEL DE LIJKSCHADUW NOG ZICHTBAAR WAS	ROMEINS; ONBEPaald
217577	DIEBEKE I	LAATMIDDELEEUWSE PERCELLERING AANGETROFFEN TIJDENS PROEFSLEUVENONDERZOEK	LATE MIDDELEEUWEN
222926	SCHENDELBEKE/GALG	18 ^E EEUWSE EXECUTIEPLAATS/GALG	NIEUWE TIJD
224006	DIEBEKE II	LOSSE VONDSTEN: LITHISCH MATERIAAL UIT HET NEOLITHICUM; AARDEWERK UIT DE IJZERTIJD; AARDEWERK UIT DE VOLLE MIDDELEEUWEN. LOSSE VONDSTEN WERDEN AANGETROFFEN IN COLLUMIUM. VERDER NOG TWEE WINNINGSKUILEN UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.	NEOLITHICUM; IJZERTIJD; VOL- EN LAATMIDDELEEUWS

²³ VAN DE VELDE, 2017.

²⁴ TE KIEFTE 2016.

²⁵ CAI 2019

503310	HEMELVEERDEGEM- PALINGKOUTER	VONDSTCOCNENTRATIE: BOUWMATERIAAL EN ANDERE VONDSTEN BESTAANDE UIT IMBRICES, TEGULAE, KERAMIEK EN MAALSTEENFRAGMENTEN	ROMEINS
--------	---------------------------------	---	---------

Figuur 19: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart²⁶

²⁶ CAI 2019

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Het terrein bevindt zich op een hoogte tussen de vallei van de Molenbeek en de Dender. Op historisch kaartenmateriaal is te zien dat het terrein op zijn minst vanaf de late 18^e eeuw in gebruik was als akker. Proefsleuvenonderzoek ten zuidoosten van het terrein leverde greppels op uit de late middeleeuwen waardoor mag aangenomen worden dat het terrein op zijn minst vanaf de late middeleeuwen in gebruik was als akker. Een opgraving op 200 m ten oosten van het plangebied leverde verschillende bijgebouwen en percelering op uit de Romeinse periode. Er is dus zeker een potentieel aanwezig voor het aantreffen van Romeinse sporen en vondsten binnen het plangebied.

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?*

Er zijn geen gegevens bekend dat de bodem al dan niet verstoord is.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De uitbreiding van het industriegebouw heeft tot gevolg dat eventuele archeologie in de bodem wordt aangetast/verstoord.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door GATE op het terrein net ten zuidoosten van het plangebied werden overal binnen het terrein AC-profielen aangetroffen waarbij op de C-horizont al dan niet nog colluvium of een oude bouwvoor werd aangetroffen. Het archeologisch vlak, in dit geval de moederbodem, werd aangetroffen op circa 70 cm-mv.

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

Er kunnen hier nog geen gefundeerde uitspraken gedaan worden. Een site is mogelijk aanwezig, gezien de nabijheid van de Romeinse landindeling ter hoogte van het Ooievaarsnest. Daar tegenover leverde de opgraving net ten zuidoosten van het plangebied dan geen interessante sporen of vondst op.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?*

Daar het terrein zich landschappelijk net iets hoger bevindt dan het terrein in het zuidoosten kan de bodem toch enigszins verschillen. Er wordt geadviseerd eerst landschappelijke boringen uit te voeren. Indien de evaluatie van de bodembewaringstoestand op zijn minst de aanwezigheid van een Bt-horizont aantoont dient dit bodemonderzoek opgevolgd te worden door een verkennend booronderzoek. Vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven kan al dan niet volgen, afhankelijk van de aanwezigheid van steentijdartefacten. Indien deze aanwezig zijn dient een waarderend onderzoek plaats te vinden, mogelijk opgevolgd door

een proefputtenonderzoek en/of steentijdopgraving. Indien blijkt dat uit het proefsleuvenonderzoek sporen bewaard zijn dient te worden overgegaan op een vlakdekkende opgraving.

1.5.2 Archeologische verwachting

De locatie op een hoogte tussen twee valleien lijkt ideaal voor het aantreffen van bewoning. De CAI meldt vondsten en sporen vanaf de steentijd tot de nieuwe tijd. Wat betreft het plangebied kan verwacht worden, op basis van de bekende gegevens, dat het terrein in gebruik is geweest als akker vanaf de late middeleeuwen. Concreet betekent dit een lage verwachting voor archeologisch interessante sporen vanaf de late middeleeuwen. De aanwezigheid van Romeinse sporen en vondsten nabij het plangebied verhogen de verwachting voor archeologische resten uit deze periode. Wat betreft de steentijd, metaaltijden, vroege en volle middeleeuwen wordt een gemiddelde verwachting aangehouden.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op de sporen die werden aangetroffen tijdens een opgraving door BAAC wordt het plangebied een hoge verwachting toegekend voor sporen uit de Romeinse periode. Eventuele sporen kunnen perfect gerelateerd worden aan deze resultaten en bieden een breder inzicht in de Romeinse landindeling.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden onvoldoende informatie gegenereerd is om al dan niet de aanwezigheid van een site uit te sluiten.

Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de Romeinse periode aanwezig is. Een zekere verwachting blijft gehanteerd voor sporen of vondsten uit de steentijd, metaaltijden, vroege en volle middeleeuwen.

Om de bodembewaringstoestand te evalueren dient allereerst een landschappelijk booronderzoek te worden uitgevoerd. Wanneer een goed bewaarde bodem wordt geëvalueerd, dat wil zeggen dat er op zijn minst een Bt-horizont aanwezig is, dient te worden overgegaan naar een verkennend booronderzoek om de aanwezigheid van een steentijdsite te evalueren. Dit onderzoek wordt, indien nodig, opgevolgd door een waarderend boor- of proefputtenonderzoek. Wanneer de afwezigheid van een steentijdsite wordt geëvalueerd wordt overgegaan tot proefsleuvenonderzoek. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

Bodem

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Kan dit niveau gedateerd worden?
 - o Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?
- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?
- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?
- Wat is de datering van de artefacten?

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Motivatie en bepalingen mogelijk verder archeologisch onderzoek

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites voldoende kenniswinst opleveren.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

De locatie op een hoogte tussen twee valleien lijkt ideaal voor het aantreffen van bewoning. De CAI meldt vondsten en sporen vanaf de steentijd tot de nieuwe tijd. Wat betreft het plangebied kan verwacht worden, op basis van de bekende gegevens, dat het terrein in gebruik is geweest als akker vanaf de late middeleeuwen. Concreet betekent dit een lage verwachting voor archeologisch interessante sporen vanaf de late middeleeuwen. De aanwezigheid van Romeinse sporen en vondsten nabij het plangebied verhogen de verwachting voor archeologische resten uit deze periode. Wat betreft de steentijd, metaaltijden, vroege en volle middeleeuwen wordt een gemiddelde verwachting aangehouden.

2 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto.	7
Figuur 4: Bouwplannen.	8
Figuur 5: Bouwplannen.	9
Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM).....	11
Figuur 7: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart.	12
Figuur 8: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000.	13
Figuur 9: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied.	14
Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000.	15
Figuur 11: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1/50.000 betreffende het plangebied.	16
Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen.	17
Figuur 13: Plangebied op de Ferrariskaart.	19
Figuur 14: Plangebied op de atlas der buurtwegen.	20
Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	21
Figuur 16: Plangebied op de Poppkaart	22
Figuur 17: Plangebied op een luchtfoto uit 1971.....	23
Figuur 18: Plangebied op een recente luchtfoto.	24
Figuur 19: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	27

3 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	25
--	----

4 Plannenlijst

Plannenlijst Geraardsbergen, Dagmoedstraat		Projectcode bureauonderzoek 2020G91
Plannummer		Figuur 1
Type plan		Topografische kaart
Onderwerp plan		Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal		1:15.000
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		8-7-20 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 2
Type plan		Kadasterkaart
Onderwerp plan		Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal		1:1.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		8-7-20 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 3
Type plan		Orthofoto
Onderwerp plan		Plangebied en toekomstige inplanting op orthofoto
Aanmaakschaal		1:1.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		8-7-20 (raadpleging)
Plannummer		Figuur 5
Type plan		Bouwplannen
Onderwerp plan		Bouwplannen

Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 6
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	1:25.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 7
Type plan	Tertiaire kaart
Onderwerp plan	Plangebied op de tertiaire kaart
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 8 t/m 11
Type plan	Quartaire kaarten + kenmerken
Onderwerp plan	Plangebied op de quartaire kaarten + kenmerken
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 7
Type plan	Bodemkaart van Vlaanderen
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Ferrarskaart
Onderwerp plan	Plangebied op de Ferrarskaart
Aanmaakschaal	1:15.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 14
Type plan	Atlas der buurtwegen
Onderwerp plan	Plangebied op atlas der buurtwegen
Aanmaakschaal	1:15.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 15
Type plan	Vandermaelenkaart
Onderwerp plan	Plangebied op de Vandermaelenkaart
Aanmaakschaal	1:15.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16

Type plan	Poppkaart
Onderwerp plan	Plangebied op de Poppkaart
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 17 & 18
Type plan	Orthofoto 1971 + Orthofoto meest recent
Onderwerp plan	Plangebied op orthfoto
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op de kadasterkaart met aanduiding van de CAI
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-7-20 (raadpleging)

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Geoportaal. Available at:
<https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2020a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2020b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2020c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2020d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2020e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at:
<http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2020f. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: orthomozaïek, 1971. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BOGEMANS, F., 2005: Toelichtingen bij jde quartairgeologische kaart. Kaartblad 30 Geraardsbergen & Ath, brussel.

CAI, 2019. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

DE GEYTER, G., 1999. Toelichtingen bij de tertiairgeologische kaart van België. Kaartblad 30 Geraardsbergen, Brussel.

DOV VLAANDEREN, 2020a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2020b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2020c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEPUNT, 2020a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEPUNT, 2020b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEPUNT, 2020c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2020d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2020e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2020f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2020g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

IOE, 2020. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

TE KIEFTE, D., 2016: Romeinse perceleringen e rurale bewoning in het plangebied Geraardsbergen Ooievaarsnest (provincie Oost-Vlaanderen), *BAAC Rapport A-14.0048*.

VAN DE VELDE, S., WINDEY, S? & P. LALLOO, 2017: *Geraardsbergen-Diebeke, 2017F358, nota, verslag va nresultaten, proefsleuvenonderzoek*, GATE Rapport, Gent.

6 Bijlagen

- bouwplannen